
tualna izhodišča za reševanje omenjenih problemov. Izšlo je ob 100-letnici zakona o ločitvi cerkve in države, ob 40-letnici drugega vatikanskega koncila, ob prvi obletnici odhoda bivšega nadškofa Rodeta, v letu smrti Janeza Pavla II. in v letu, ko bomo dobili nov zakon o verskih skupnostih, ki bo v marsičem zakoličil tu obravnavano problematiko povsem na novo. Monografija je zgleden primer, kako je lahko tudi specialistično delo s področja sociologije (religije) politično aktualno in pisano na način, dostopen tudi nespecialistom. Torej prava knjiga ob pravem času.

Jerzy J. WIATR

Drago Zajc

Razvoj parlamentarizma: funkcije sodobnih parlamentov

Fakulteta za družbene vede, Ljubljana, 2004, str. 272, 3.900,00 SIT (ISBN 961-235-170-8)

Dr. Drago Zajc, profesor politologije na Univerzi v Ljubljani in predsednik Slovenskega politološkega društva, je izdal novo knjigo o sodobnem parlamentarizmu. Gre za enkratno študijo, v kateri se prepletajo trije različni pristopi: analiza zgodovinskih idej, povezanih z vlogo parlamentov v sodobni demokraciji, pravna analiza statusa parlamentov v ustavah sodobnih demokratičnih držav ter empirična študija delovanja sodobnih parlamentov. Tako je študija primerjalna že po svoji naravi. Poleg tega, da profesor Zajc podrobno opisuje delovanje slovenskega parlamenta, hkrati ponuja tudi zanimive mednarodne primerjave, večinoma (čeprav ne izključno) na podlagi podobnih izkušenj

drugih »novih« demokratičnih držav Srednje in Vzhodne Evrope.

Knjiga je razdeljena na štiri dele. V prvem delu avtor obravnava razvoj teorije in prakse parlamentarizma, pri čemer parlamentarizem razume in obravnava kot dinamičen proces, v katerem se razvijata institucionalni okvir in parlamentarne funkcije. Rast vloge parlamentov v drugi polovici devetnajstega in v prvih desetletjih dvajsetega stoletja je določila smer razvoja demokracije v Evropi. V zvezi s tem Zajc poudarja pomen medsebojne povezanosti med evropskim parlamentarizmom in razvojem modernih političnih strank. Čeprav ima njegova analiza veliko vrednost, pa lahko vseeno obžalujemo, da avtor v knjigi ni primerjal evropskega modela parlamentarne demokracije z ameriškim predsedniškim sistemom. Zelo zanimivo delo, ki opisuje razlike med tema modeloma in bi bilo v tem primeru vredno obravnave, je prispeval Fred Riggs.

V drugem delu se avtor posveča različnim razumevanjem koncepta parlamentarizma, in sicer tako, kot so ga razumele najpomembnejše ideologije dvajsetega stoletja. Pri tem so glavni poudarki namenjeni marksistično-leninistični kritiki parlamentarne demokracije, nemškimi, avstrijskim in britanskim socialnim idejam, korporativizmu (tudi neokorporativizmu), fašizmu in nacizmu. Posebno poglavje je avtor namenil izkušnji jugoslovanskega socialističnega samoupravljanja. Zajčeva kritika temelji na oceni, da je šlo za utopično idejo, ki je temeljila na zamisli o neposrednem predstavnstvu družbenih interesov.

V tretjem delu avtor analizira proces demokratizacije nekdanjih komunističnih držav v Srednji in Vzhodni Evropi z vidika spremenjene vloge parlamentov

in pa proces demokratizacije nekdam avtoritarnih režimov južnega dela Evrope (Španija, Grčija, Turčija, Portugalska). Gre za zanimivo poglavje, v katerem se bralec seznanja z zelo natančno analizo procesa demokratične transformacije. Zajc poudari dejstvo, da so parlamenti z demokratizacijo postali osrednja institucija novega sistema. Pri tem se poraja zanimivo vprašanje, ki pa zahteva nadaljnje raziskovanje vloge parlamentov v začetku demokratizacije. Ali so bili parlamenti samo veliki zmagovalci v procesu ali pa so celo sami prispevali pomemben delež k spremembi njihove vloge in demokratizacije sistema? Mednarodna primerjava bi omogočila boljše razumevanje mehanizmov demokratične transformacije in vloge pred-demokratičnih parlamentov v tem procesu. Tako je David M. Olso, ameriški strokovnjak za parlamentarne študije, v svoji študiji Poljske v času komunističnega obdobja, uvedel koncept minimalnih parlamentov, s katerim opisuje specifičen položaj parlamentov v nekaterih avtoritarnih državah, ki sicer niso bili demokratično izvoljeni, a so imeli vlogo, ki je bila večja od zgolj golega potrjevanja zakonov.

Več kot polovica knjige (četrti del) je posvečena sistematični analizi delovanja sodobnih parlamentov. Zajc ponuja obilo informacij o glavnih funkcijah sodobnih parlamentov, kot so legitimizacija demokratičnega sistema, zastopanje družbenih interesov, racionalizacija in reševanje konflikta interesov, zakonodajna funkcija, oblikovanje in nadziranje državnega proračuna, oblikovanje politične elite, informiranje in mobilizacija državljanov. V knjigi so primerjalno analizirane izkušnje novih demokratičnih držav na podlagi zgoraj naštetih razsežnosti.

V celoti gledano gre za zelo pomembno knjigo, ki predstavlja prvo celovito primerjalno študijo sodobnega parlamentarizma v novih demokratičnih državah. Knjiga predstavlja dober povzete teoretičnega in empiričnega znanja o parlamentarizmu v novih demokratičnih državah in nakazuje smeri, v katere bi se moralo primerjalno parlamentarno raziskovanje razvijati v prihodnje.

Simona KUSTEC LIPICER

Drago Zajc

Razvoj parlamentarizma: funkcije sodobnih parlamentov

Fakulteta za družbene vede, Ljubljana, 2004, str. 272, 3.900 SIT (ISBN 961-235-170-8)

Akademsko–raziskovalno proučevanje parlamentarizma je praviloma osnovano na poznavanju zgodovinskih in pravnih vidikov njegovega nastajanja in delovanja, vendar se zaradi potrebe po prepoznavanju njegovih dejanskih učinkov parlamentarizma povezuje tudi s politološkimi teorijami in pristopi. Delo *Razvoj parlamentarizma: funkcije sodobnih parlamentov* pravzaprav lahko razumemo kot multidisciplinarni in s tem posledično tudi multimetodski poskus (upo)rabe treh disciplin in njim lastne metodologije, kjer osrednjo mesto zavzema mednarodno primerjalna politološka analiza dejanskih učinkov parlamentarizma oziroma njegovih teoretičnih elementov. Delo je pravzaprav možno razumeti tudi kot nadaljevanje oziroma nadgradnjo avtorjevega predhodnega dela *Parlamentarno odločanje*, ki je bilo v okviru knjižne zbirke Profesija pri založbi FDV izdano